

saadan Paastand. Naar Spørgsmaalet f. Ex. er om Ritualiet, hvad skeer da? Der tages en Beslutning, og Enhver maa da underordne sig. Er det nu bedre, at denne Beslutning tages af en Enkelt end af et Fleertal imod et Mindretal? Det er hele Spørgsmaalet, en Beslutning maa tages, og Enhver maa underordne sig. Jeg forstaaer ikke, hvorledes det kan undgaaes, naar Kirken overhovedet har Anliggender at afgjøre, at Beslutning tages, og et Fleertal maa dog hellere tage den, end den Enkelte. Forslaget vil ikke angribe nogen Samvittighedsfrihed; thi Enhver kan jo blive i og udtræde af Folketirken efter Lykke, og hans Samvittighed besværes ikke, om han end lider et Pengeoffer. Jeg maa erklære mig uenig med den ærede sidste Taler i hans Betragtning af Kirkens Medlemmer. Den, der er i Folketirken, han bliver deri, indtil han udmelder sig, og den, der ikke er deri, maa foretage et vist bestemt positivt Skridt for at indtræde deri. Jeg maa tillige erklære, at jeg betragter Lærernes Stilling og Folketirkens enkelte Medlemmers Stilling paa en forskjellig Maade; jeg troer, der maa gives Regler for dem, der, ansatte i Folketirken, lære i dens Navn — Regler, der ikke kunne gives for de enkelte Medlemmer — Regler, ifølge hvilke den, der gjorde et Brud paa, hvad Folketirken betragter som sit væsentlige Princip, ikke kan vedblive at være lønnet af Kirken og staae som Menighedens Repræsentant i religiøs Henseende. — Der er fremkommet en forunderlig Misforstaaelse af de Ord, jeg brugte om den katolske Kirkes Organisation, og det maa paa Grund af denne Misforstaaelse være mig tilladt her at udtale, hvorfor jeg især er stemt for, at Kirkeforholdene ordnes. Jeg føler mig inderlig knyttet til den evangelisk-lutheriske Kirke, og, om jeg end anseer dens Form for usuldkommen, saa seer jeg dog ikke, hvorledes noget Medlem kan være berettiget til i mine Ord at lægge en saadan Betydning, som om jeg skulde anprise noget andet religiøst Samsund fremfor det, jeg lever i. Jeg maa imidlertid udtale som min Overbevisning, at der ikke er noget meget stærkt Menighedsliv i den danske evangelisk-lutheriske Kirke, at Baandet mellem Menighedens medlemmerne ikke er

stærkt, at der vel er mangfoldige Steder, hvor den Geistlige og Menigheden i Forening udrette meget Smukt og Godt, og hvor Forholdet er saaledes, som det maa ønskes at være, men at det dog er i høi Grad afhængigt af den enkelte Geistliges Person, hvorledes Forholdet er, ikke blot mellem ham og Menigheden, men imellem Menighedens enkelte Medlemmer. Jeg havde troet, men maaskee jeg feiler, at et Kirke-raads Oprettelse — som en Begyndelse vel at mærke, thi deri er jeg enig med den sidste ærede Taler, at det kun er en Begyndelse til den egentlige Kirkeforfatning, til en Forfatning med Kirke-raad, Menighedsraad, kirkelig Rævningsret osv., — muligviis kunde bidrage til at knytte Baandet i Menighederne stærkere og til at udvikle Livet i dem. Jeg siger, det er muligt, at jeg feiler, men jeg troer dog ikke, det er berettiget, naar de mange Medlemmer her reise sig og tale om, at Forslag af denne Natur komme af Lyften til at fremme Præsternes og Geistlighedens Indflydelse og alt Sligt; ikke et Ord af mig har berettiget til disse Udtalelser, og jeg afsiiser dem som aldeles usande.

Jeg vil endnu tilføie Et, og det er, at, naar man udvikler Forfatningsforholdene i en enkelt Retning, saa troer jeg, at Statsborgerne let forfalde til Gensidighed; naar man giver dem en overordentlig stor politisk Frihed, uden at udvikle f. Ex. Kirkeforfatningen, hvorom Taleren jo for Dieblisset dreier sig, eller andre Forhold, som f. Ex. Retspleiens Ordning, hvorved Kræfterne kunne komme til at spille i forskellige Forhold og udvikle sig i forskellige Retninger, saa er der i mine Tanker en Fare for, at Udviklingen ikke bliver sund. Jeg troer, at et sundt og kraftigt Menighedsliv vil være en af de bedste Støtter for en fri Forfatning og tillige et af de sikreste Midler til at bringe Folket til at benytte den frie Forfatning paa den rette Maade. Vi hvyv Modstandere, som staae paa det høikirkelige Standpunkt; disse Stemmer have vi vel ikke hørt her i Salen, men de ere mange i Tal; det er dem, mine Herrer, som nu have Magten, og de bevare den, naar vi forkaste dette Forslag. Fra den anden Side bekæmper man med stor Iver For-